

„Tehetségben hiány nincs itt,
S hazánk nagyga az teszi,
Hogy nagy embereit mindig
A nép köréből veszi.“

Pausztovenszkij elbeszélése viszont egy turkmenről szól, aki hitetlenül áll a szovjethatalommal szemben, míg a bolsevikok meg nem építik a Kara-Kumot öntöző nagy csatornát. Így került a kötetbe az orosz irodalom egyik remeke; a dickenszi humanizmusú Cséhov-elbeszélés Ványkáról, a Moszkvába került falusi gyerek szenvedéseiről. Ványka, a kis suszterinas egy karácsonyestén ír nagyapjának falura, hogy szabaddítsa meg a mester kezéből, az inasgyermek munkáját kiuzsorázó pokolból, amelyben rosszabb a sorsa, mint a kutyáé.

Számtalan példán bizonyíthatjuk, hogy humanizmusra és nemes tettekre hívó az orosz ifjúsági irodalom, nem pusztá kalandok idegfeszítő és csábító meséje. A kötet összeállításában egyetlen hibát találhatunk, hogy míg a fölvevett művek java a serdülő ifjúsághoz szól, addig néhány mese a 6—10 évesek színvonalának felel meg.

ERDŐDI JÓZSEF

VIHAR BÉLA: SZOVJET—JIDDIS-KÖLTÉSZET. (Cserépfalvi.)

Az elmúlt időkig keveset tudtunk a Szovjetunió irodalmi életéről és kevéssé ismerhettük csak a szovjet irodalmat. Ezt a hiányt igyekszik pótolni Vihar Béla avval, hogy a szovjet irodalom egy mind nagyobb jelentőségre emelkedő csoportjának, a jiddis-költők munkásságáról számol be tanulmányában.

Már Gergely Sándor találóan jegyzi meg, a kötet előszavában, hogy ez a könyv korántsem lép fel a teljesség igényével; mindemellett mégis „úttörő érdemű a munkája, a vállalkozása anélkül, hogy az 'első', a 'kezdés' szokványos gyengeségeit, fogyatékoságait viselné“ magán.

Valóban, a kötet a szovjet—jiddis-költészet fejlődését csak dióhéjban mutatja be, aminthogy a célja is ez, — Gergelyt idézve: — „a szovjet—jiddis irodalmi élet egyik jelentős, állandó mozgásban levő szakaszát szemlélteti és magyarázza“. Ezt a célt, úgy érezzük, sikerült Viharnak elérnie akkor, midőn az 1917-es évtől kezdve részletesen bemutatja, mint talált egyéni hang-

jára a jiddis-költészet.

A századeleji dekadencia, mely ezt a költészetet annyira jellemezte, csak a diadalmas forradalom után változott öntudattelteli, egyéni zsidó hanggá, hogy ez időtől kezdve a sztálini irodalmi irányelvet mindinkább magáévá téve alkotó erőként jelentkezzék: „népi formában szocialista tartalmat“ adva.

Vihar a legjelentősebb szovjet—jiddis költők — Broderzon, Gofstejn, Svarc-mann, Fefer, Kvitko, Fininberg, Helmond, stb. — verseivel Gáspár Endre, Kardos László, Komlós Aladár, Radó György és a szerző saját műfordításai-ban szemlélteti a tanulmány keretében elmondottakat.

KÁROLYI VILMOS

BOLDIZSÁR IVÁN: FORTOCSKA. (Cserépfalvi.)

A Szovjetunió még ma is a rejtélyek, ismeretlenségek világa sok ember szemében. Számtalan írást, tanulmányt olvastunk pedig már róla, de sajnos, özönével láttak napvilágot a szemeszédett hazugságokon, tudatos ferdítéseken felépülő cikkek is, amelyeknek csak egy volt a célja: a rosszindulatú propaganda. A mult urainak ugyanis ez a hamis propaganda és kődösítés mutatkozott egyetlen erős fegyverének. Kosuth Lajos mondása ezen a téren is igaznak bizonyult, hogy „hazudni lehet, de az igazság előbb-utóbb napfényre kerül!“ Napfényre került a Szovjetunió igazsága is, és ebben — főként ennek népszerűsítésében — nagy része van a „Fortocskának“. Fortocska egyébként oroszul kis ablakot jelent és az író azért adta ezt a könyve címének, mert ilyen kis ablakon keresztül pillantott be a Szovjetunió életébe és ilyen kis ablakot nyit a magyar olvasóközönségnek is.

Propaganda-munka! — mondhatnák az örök kételkedők és ellenzékiek, pedig ettől áll a legtávolabb ez a könyv. Az író távol áll attól, hogy bárkire is a saját véleményét erőszakolja rá. Ő csak ott húzódik meg a dolgok mögött, szinte személytelenül, de éppen ez adja meg munkája értékét, ahogyan élénk hozza és bemutatja Moszkva életét. Úgy érezzük magunkat, amint forgatjuk a lapokat, mintha egy társaságban ülünk Boldizsár Ivánnal, aki minden különbözőbb válogatás nélkül, a filmfelvevőgép pontosságával meséli el mindazt, amit a szovjet fővárosban látott és hallott. El-